

Historiografia a tożsamość regionalna

Data publikacji: 5.07.2015 9:00

Najnowsza książka prof. Janusza Spyry zatytułowana "Historiografia a tożsamość regionalna w czasach nowożytnych (na przykładzie Śląska Cieszyńskiego w XVI- pocz. XX w.)" próbuje odpowiedzieć na pytanie w jaki sposób świadomość historyczna wpływa na kształtowanie tożsamości regionalnej. Autor zaprezentował ją podczas spotkania autorskiego, które zorganizowano w sali konferencyjnej Książnicy Cieszyńskiej.

Na wstępie spotkania dyrektor Książnicy Krzysztof Szelong zauważył, że odkrywana przez naukowców rzeczywistość historyczna nadal nie dociera do przeciętnych odbiorców, do których docierają wciąż głównie mity. - **Ta książka jest już nie próbą walki z błędnymi przekonaniem, a próbą ich zbadania, próbą ich rozpoznania i stwierdzenia w jakim stopniu wpływają one na kształt świadomości historycznej i ostatecznie na kształt tożsamości. Właśnie o tożsamości regionalnej na Śląsku Cieszyńskim dyskutuje się bardzo dużo. Jest to to temat, w którym wszyscy są ekspertami** – zauważył stwierdzając, że profesor pierwszy zmierzył się z rozpoznaniem historycznym tożsamości regionalnej, postanowił zbadać, w jaki sposób świadomość historyczna wpływa na kształtowanie tejże tożsamości regionalnej.

- **Rozkodował ją, rozpoznał jej genealogię** – mówił Szelong dodając, że kolejnym atutem tej publikacji jest to, że jest jednym z nielicznych dzieł historycznych na cieszyńskim rynku, które zawiera pogłębioną refleksję na temat faktów, konsekwencji z nich wynikających i rzuca to na szersze tło. - **Praca powstała jako dopełnienie moich długoletnich badań nad historią Śląska Cieszyńskiego i Cieszyna** – potwierdził Spyra.

Naukowiec zauważył, że region cieszyński odróżnia od innych regionów fakt, że w procesie poznawania przeszłości uczestniczą wszystkie warstwy społeczne. Oczywiście po kolei, najpierw dwór, ale później też i szlachta, i mieszczaństwo, duchowieństwo, a także chłopcy, co jest ewenementem. Przyznał, że interesują go nie tylko same fakty historyczne, ale także to, co dawniej ludzie mieli w głowach, co wiedzieli o przeszłości. - **Dlatego historia jest nauką polityczną, jak mówiła już Maria Teresa. Badanie historii dla niej samej praktycznie w dawnych czasach nie istniało. Każdy, kto interesował się historią, interesował się nią w jakimś celu. Dla duchownych przykładowo ważne było nie to, by wiedzieć. Obejmowali fary po wygnanych pastorach i interesowało ich ile do parafii przypisanych jest dóbr** – wyliczał wyjaśniając, że innym aspektem była chęć pokazania, że zawsze dominowała w Cieszyńskim wiara katolicka. Z kolei pastory ewangelicy dążyli do poznania Śląska Cieszyńskiego dokładnie w odwrotnym kierunku - żeby udowodnić, że kościół protestancki nie jest tu przypadkiem.

- **Na przykładzie duchownych starałem się pokazać, że każdy jest zainteresowany tym, by historię wykorzystać do własnych interesów – wyjaśnił autor. Zauważył, że to że wiedza historyczna jest powierzchowna, subiektywna, to nikogo nie dziwi podając najprostszy przykład jak historia Cieszyna przez 400 lat doprowadziła do powstania legendy o Trzech Braciach, którą znamy dzisiaj. Powiedzmy szczerze. Szczegółowa znajomość historii nie jest przeciętnemu człowiekowi potrzebna. Potrzebny jest mu ogólny ogląd tego, co się działo. Historiografia pełniła rolę bardziej tożsamościową, aniżeli poznawczą. Dla nas historyków ważne jest to, co ludzie wiedzą o czasach minionych. A praktyczne poznawanie historii odbywało i nadal odbywa się podczas corocznych uroczystości i jubileuszy różnych instytucji** – wyjaśniał Spyra.

- **Historia wpływa na tożsamość i tą dawną, i współczesną. Wiedza historyczna się poszerza, poprawia się metodologia, ale natura ludzka jest niezmienna...** - podsumował Szelong podając przykład powielania do dzisiaj błędnych informacji na temat św. Melchiora mimo, że dr Gojnczek przed paru laty dowiódł, że św. Melchior nie pochodził z rodu szlacheckiego z Grodzca. - **Przyłączyłbym się do apelu żeby zmierzyć się z problematyką tożsamości regionalnej, połączyć siły socjologów i historyków także w kwestii polityki historycznej, rozpoznania zagadnienia jak obecność bądź nieobecność polityki historycznej wpływa na poczucie tożsamości regionalnej na Śląsku.**

(indi)